ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 10ης Ιανουαρίου 2006 *

Στην υπόθεση C-147/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, την οποία υπέβαλε το Conseil d'État (Γαλλία) με απόφαση της 4ης Φεβρουαρίου 2004, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 22 Μαρτίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

De Groot en Slot Allium BV,

Bejo Zaden BV

κατά

Ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie,

Ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires rurales,

παρισταμένης της:

Comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne (Cerafel),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, J. Makarczyk, C. Gulmann, Γ. Αρέστη (εισηγητή) και J. Klučka, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: K. Sztranc, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 21ης Απριλίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— οι De Groot en Slot Allium BV και Bejo Zaden BV, εκπροσωπούμενες από τους C. Amigues και M. Bay, δικηγόρους,

— η comité économique agricole régional fruits et légumes de la région Bretagne (Cerafel), εκπροσωπούμενη από τους M. Jacquot, O. Prost και K. Merten-Lentz, δικηγόρους,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. de Bergues και την A. Colomb,

— η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από την H. G. Sevenster και τον D. J. M. de Grave,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους M. Nolin και B. Stromsky,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 24ης Μαΐου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία της οδηγίας 70/458/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 1970, περί εμπορίας σπόρων προς σπορά κηπευτικών (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/006, σ. 9), όπως έχει τροποποιηθεί με την 88/380/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1988 (ΕΕ L 187, σ. 31, στο εξής: οδηγία 70/458), και της οδηγίας 92/33/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Απριλίου 1992, για την εμπορία φυτ[α]ρίων και πολλαπλασιαστικού υλικού κηπευτικών, εκτός των σπόρων προς σπορά (ΕΕ L 157, σ. 1).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των ολλανδικών εταιριών De Groot en Slot Allium BV και Bejo Zaden BV (στο εξής: De Groot και Bejo), αφενός, και του ministre de l'Économie, des Finances et de l'Industrie [Υπουργού Οικονομίας, Οικονομικών και Βιομηχανίας] και του ministre de l'Agriculture, de l'Alimentation, de la Pêche et des Affaires rurales [Υπουργού Γεωργίας, Τροφίμων,

Αλιείας και Αγροτικών Υποθέσεων] (στο εξής: αρμόδιοι υπουργών), κατόπιν προσφυγής που άσκησαν οι εν λόγω εταιρίες για την ακύρωση της σιωπηρής αποφάσεως περί απορρίψεως της αιτήσεώς τους θεραπείας, με την οποία ζητούν την κατάργηση της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990, περί της εμπορίας των ασκαλωνίων (JORF [Επίσημη Εφημερίδα της Γαλλικής Δημοκρατίας] της 2ας Ιουνίου 1990, σ. 6557).

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

Η οδηγία 70/458

3 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458, η οποία αφορά τους σπόρους κηπευτικών που διατίθενται στην αγορά της Κοινότητας, περιλαμβάνει κατάλογο κηπευτικών μεταξύ των οποίων δεν περιλαμβάνεται το ασκαλώνιο (allium ascalonicum).

4 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, τμήματα Β, Γ και Δ, της οδηγίας διακρίνει τρεις κατηγορίες σπόρων κηπευτικών, ήτοι, αντιστοίχως, τους βασικούς σπόρους, τους πιστοποιημένους σπόρους και τους standard σπόρους.

5 Το άρθρο 2, παράγραφος 1α, της οδηγίας 70/458 ορίζει:

«Οι τροποποιήσεις που πρέπει να γίνουν λόγω της εξελίξεως των επιστημονικών ή τεχνικών γνώσεων στον πίνακα των ειδών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, μέρος Α, όσον αφορά τις ονομασίες και τα υβρίδια που προκύπτουν από τη διασταύρωση μεταξύ των ειδών που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, θεσπίζονται σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 40.»

6 Κατά το άρθρο 3, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας 70/458:

«1. Τα κράτη μέλη ορίζουν ότι οι σπόροι κηπευτικών δύνανται να πιστοποιούνται, να ελέγχονται ως standard σπόροι και να τίθενται σε εμπορία μόνον αν η ποικιλία τους είναι επίσημα αποδεκτή σε ένα τουλάχιστον κράτος μέλος.

2. Κάθε κράτος μέλος καταρτίζει έναν ή περισσοτέρους καταλόγους ποικιλιών που είναι επίσημα αποδεκτοί για την πιστοποίηση, τον έλεγχο ως standard σπόρων και την εμπορία εντός του εδάφους τους. [...]

[...]

3. Καταρτίζεται κοινός κατάλογος ποικιλιών ειδών κηπευτικών βάσει των εθνικών καταλόγων των κρατών μελών σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 16 και 17.»

7 Το άρθρο 4, πρώτο εδάφιο της οδηγίας 70/458 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε μια ποικιλία να γίνεται αποδεκτή μόνον αν είναι διακριτή, σταθερή και αρκούντως ομοιόμορφη.

8 Το άρθρο 10, παράγραφος 1, της οδηγίας 70/458 ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να δημοσιευθεί επισήμως ο κατάλογος των αποδεκτών στο έδαφός τους ποικιλιών και, εφόσον απαιτείται επιλογή διατηρητέων ποικιλιών, το όνομα του ή των υπευθύνων της επιλογής στα κράτη αυτά.

9 Κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 70/458:

«Κάθε αίτηση ή ανάκληση της αιτήσεως περί αποδοχής μιας ποικιλίας, κάθε εγγραφή σε κατάλογο ποικιλιών, καθώς και οι διάφορες τροποποιήσεις αυτού κοινοποιούνται αμέσως στα άλλα κράτη μέλη και στην Επιτροπή.»

10 Το άρθρο 11, παράγραφος 2, ορίζει ότι τα κράτη μέλη κοινοποιούν στα λοιπά κράτη μέλη και στην Επιτροπή, για κάθε νέα αποδεκτή ποικιλία, σύντομη περιγραφή των χαρακτηριστικών τα οποία αφορούν τη χρήση της και τους είναι γνωστά από τη διαδικασία αποδοχής της. Κατόπιν αιτήσεως, κοινοποιούν επίσης τα χαρακτηριστικά που επιτρέπουν τη διάκριση της συγκεκριμένης ποικιλίας από άλλες ανάλογες ποικιλίες.

11 Το άρθρο 12, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 70/458 προβλέπει, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση των κρατών μελών να ορίζουν ότι οι αποδεκτές ποικιλίες πρέπει να διατηρούνται με επιλογή και ότι η επιλογή διατηρητέων ποικιλιών πρέπει πάντα να ελέγχεται βάσει των καταγραφών που πραγματοποιούνται από τον ή τους υπευθύνους για τη διατήρηση της ποικιλίας.

12 Το άρθρο 13α της οδηγίας 70/458 ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να αίρονται οι αμφιβολίες που εμφανίσθηκαν μετά την αποδοχή μιας ποικιλίας, όσον αφορά την εκτίμηση της διακρίσεώς της ή της ονομασίας της κατά τη στιγμή της αποδοχής της.

2. Εφόσον έχει αποδειχθεί, μετά την αποδοχή μιας ποικιλίας, ότι η προϋπόθεση της διακρίσεως κατά την έννοια του άρθρου 5 δεν είχε πληρωθεί κατά την αποδοχή, η αποδοχή αντικαθίσταται από άλλη απόφαση, κατά περίπτωση ακυρωτική, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.

Με αυτή την άλλη απόφαση, η ποικιλία δεν θεωρείται πλέον, από τη στιγμή της αρχικής αποδοχής της, ως ποικιλία γνωστή στην Κοινότητα κατά την έννοια του άρθρου 5 [...].

3. Εφόσον αποδεικνύεται, μετά την αποδοχή ποικιλίας, ότι η ονομασία της κατά την έννοια του άρθρου [10] δεν έγινε δεκτή κατά την αποδοχή, η ονομασία προσαρμόζεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι σύμφωνη με την παρούσα οδηγία. Τα κράτη μέλη μπορούν να επιτρέπουν όπως η παλαιά ονομασία να μπορεί να χρησιμοποιηθεί προσωρινά συμπληρωματικώς. Οι λεπτομερείς κανόνες σύμφωνα με τους οποίους η παλαιά ονομασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί συμπληρωματικώς είναι δυνατόν να καθορισθούν κατά τη διαδικασία που αναφέρεται στο άρθρο 46, παράγραφος 2.»

13 Το άρθρο 14 της οδηγίας 70/458 ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε η αποδοχή μιας ποικιλίας να ακυρώνεται:

α) αν αποδεικνύεται, κατά τις εξετάσεις, ότι μια ποικιλία δεν είναι πλέον σαφώς διακρινόμενη, σταθερή ή επαρκώς ομοιόμορφη,

β) αν ο ή οι υπεύθυνοι της ποικιλίας το ζητήσουν, εκτός αν παραμένει εξασφαλισμένη μια διατηρητέα επιλογή.

2. Τα κράτη μέλη δύνανται να ακυρώσουν την αποδοχή μιας ποικιλίας:

α) αν δεν τηρούνται οι νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις, που θεσπίζονται κατ' εφαρμογή της παρούσας οδηγίας,

β) αν κατά την αίτηση αποδοχής ή τη διαδικασία της εξετάσεως, έχουν παρασχεθεί ψευδείς ή απατηλές πληροφορίες ως προς τα στοιχεία από τα οποία εξαρτάται η αποδοχή.»

14 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας 70/458 ορίζει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε μία ποικιλία να διαγράφεται από τον κατάλογό τους αν η αποδοχή της ακυρωθεί ή αν λήξει η διάρκεια ισχύος της.

15 Το άρθρο 16, παράγραφοι 1 και 2, της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι σπόροι ποικιλιών αποδεκτών σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας ή σύμφωνα με τις αρχές που αντιστοιχούν σε αυτές της παρούσας οδηγίας να μην υπόκεινται σε κανέναν περιορισμό εμπορίας ως προς την ποικιλία, από της δημοσιεύσεως η οποία αναφέρεται στο άρθρο 17.

2. Κατά παρέκκλιση των προβλεπομένων στην παράγραφο 1 διατάξεων, δύναται να επιτρέπεται σε κράτος μέλος, κατόπιν αιτήσεώς του, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 40 διαδικασία, να απαγορεύει, για όλο ή τμήμα του

εδάφους του, την εμπορία των σπόρων της εν λόγω ποικιλίας, αν αυτή δεν είναι σαφώς διακρινόμενη, σταθερή ή επαρκώς ομοιόμορφη. Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται προ του τέλους του τρίτου ημερολογιακού έτους από εκείνο της αποδοχής.»

16 Το άρθρο 17, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Σύμφωνα με πληροφορίες που παρέχονται από
κράτη μέλη και αμέσως όταν περιέρχονται σ' αυτή, η Επιτροπή εξασφαλίζει τη δημοσίευση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, υπό τον τίτλο "Κοινός Κατάλογος Ποικιλιών Ειδών Κηπευτικών" [στο εξής: κοινός κατάλογος], όλων των ποικιλιών οι σπόροι των οποίων, κατ' εφαρμογή του άρθρου 16, δεν υπόκεινται [από της εκπνοής της δίμηνης προθεσμίας] σε περιορισμό εμπορίας ως προς την ποικιλία, καθώς και των ενδείξεων που προβλέπονται στο άρθρο 10, παράγραφος 1, περί του ή των υπευθύνων της διατηρητέας επιλογής. Η δημοσίευση ορίζει τα κράτη μέλη τα οποία έτυχαν της αδείας σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 2, ή το άρθρο 18 [...]».

17 Κατά το άρθρο 18 της οδηγίας 70/458:

«Αν διαπιστωθεί ότι η καλλιέργεια ποικιλίας εγγεγραμμένης στον κοινό κατάλογο [...] θα μπορούσε, σε κράτος μέλος, να βλάψει, από φυτοϋγειονομική άποψη, την καλλιέργεια άλλων ποικιλιών ή ειδών, δύναται να επιτραπεί στο κράτος μέλος αυτό, κατόπιν αιτήσεως του, σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 40 διαδικασία, να απαγορεύει την εμπορία σπόρων της ποικιλίας αυτής σε όλο ή τμήμα του εδάφους του. Σε περίπτωση επικειμένου κινδύνου διαδόσεως επιβλαβών οργανισμών, η απαγόρευση αυτή δύναται να καθορισθεί, από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος, από της καταθέσεως της αιτήσεώς του μέχρι της οριστικής αποφάσεως η οποία λαμβάνεται σύμφωνα με την προβλεπόμενη στο άρθρο 40 διαδικασία».

18 Το άρθρο 35, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε πρόσφορο μέτρο που επιτρέπει κατά τη διάρκεια της εμπορίας να γίνεται, τουλάχιστο με δειγματοληψία, ο επίσημος έλεγχος των σπόρων κηπευτικών ως προς την τήρηση των προβλεπομένων από την παρούσα οδηγία προϋποθέσεων».

19 Κατά το άρθρο 36 της οδηγίας 70/458, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι σπόροι των κατηγοριών "πιστοποιημένοι σπόροι" και "standard σπόροι" να υποβάλλονται σε επίσημο εκ των υστέρων έλεγχο σε καλλιέργεια ο οποίος διενεργείται δειγματοληπτικά για να διαπιστωθεί η ταυτότητα και η καθαρότητα της ποικιλίας σε σχέση με δείγματα-μάρτυρες.

20 Το άρθρο 38, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 70/458 ορίζει:

«1. Αν διαπιστωθεί σε πολλές περιπτώσεις, κατά τους πραγματοποιούμενους μετελέγχους σε καλλιέργεια, ότι οι σπόροι μιας ποικιλίας δεν ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στις προϋποθέσεις που προβλέπονται για την ταυτότητα ή την καθαρότητα της ποικιλίας, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να απαγορεύεται στο άτομο που είναι υπεύθυνο για την εμπορία τους να εμπορεύεται εν όλω ή εν μέρει και ενδεχομένως για μια ορισμένη περίοδο τέτοιους σπόρους.

2. Τα μέτρα τα οποία λαμβάνονται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 1 ακυρούνται ευθύς ως αποδειχθεί με αρκετή βεβαιότητα ότι οι σπόροι που προορίζονται για την εμπορία θα πληρούν στο μέλλον τις προϋποθέσεις που αφορούν την ταυτότητα και την καθαρότητα της ποικιλίας.»

21 Τέλος, κατά το άρθρο 40 της οδηγίας 70/458, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες γίνεται αναφορά στη διαδικασία που ορίζεται στο εν λόγω άρθρο, η Μόνιμη Επιτροπή Σπόρων προς Σπορά και Γεωργικών, Δενδροκηπευτικών και Δασικών Φυτών προς Φύτευση, η οποία συγκαλείται κατά τους όρους που προβλέπει το άρθρο αυτό, εκδίδει γνωμοδότηση επί του σχεδίου της Επιτροπής για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν συναφώς.

Η οδηγία 92/33

22 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 92/33, η οδηγία αυτή αφορά την εμπορία εντός της Κοινότητας των φυταρίων κηπευτικών και του πολλαπλασιαστικού υλικού, πλην των σπόρων προς σπορά. Η παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, του ιδίου άρθρου ορίζει ότι τα άρθρα 2 έως 20 και το άρθρο 24 της οδηγίας εφαρμόζονται στα γένη και στα είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ, καθώς και στα υβρίδιά τους. Στο παράρτημα αυτό περιλαμβάνεται και το ασκαλώνιο (allium ascalonicum).

23 Το άρθρο 1, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας ορίζει ότι τροποποιήσεις του καταλόγου των γενών και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ εισάγονται κατά τη διαδικασία του άρθρου 22 της οδηγίας αυτής.

24 Το άρθρο 9 της οδηγίας 92/33 ορίζει τα εξής:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 2, η εμπορία, στην Κοινότητα πολλαπλασιαστικού υλικού και φυταρίων κηπευτικών που ανήκουν στα γένη ή τα είδη του παραρτήματος ΙΙ και καλύπτονται και από την οδηγία 70/458/ΕΟΚ επιτρέπεται μόνον εφόσον ανήκουν σε ποικιλία εγκεκριμένη σύμφωνα με την εν λόγω οδηγία.

2. Με την επιφύλαξη του άρθρου 2 και των παραγράφων 3 και 4 του παρόντος άρθρου, η εμπορία στην Κοινότητα πολλαπλασιαστικού υλικού και φυταρίων κηπευτικών που ανήκουν στα γένη ή στα είδη του παραρτήματος ΙΙ και δεν καλύπτονται από την οδηγία 70/458/ΕΟΚ επιτρέπεται μόνον εφόσον ανήκουν σε ποικιλία που είναι επίσημα εγκεκριμένη σε ένα τουλάχιστον κράτος μέλος.

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις έγκρισης, εφαρμόζονται τα άρθρα 4 και 5 και το άρθρο 10, παράγραφος 3, της εν λόγω οδηγίας.

Όσον αφορά τις διαδικασίες και διατυπώσεις για την έγκριση και την συντηρητική επιλογή εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν το άρθρο 3, παράγραφοι 2 και 4, το άρθρα 6, 7 και 8, το άρθρο 10, παράγραφοι 1, 2 και 4, και τα άρθρα 11 έως 15 της εν λόγω οδηγίας.

Τα αποτελέσματα ανεπίσημων εξετάσεων και οι πρακτικές πληροφορίες που συλλέγονται κατά την καλλιέργεια μπορούν πάντοτε να ληφθούν υπόψη.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε αναγκαίο μέτρο ώστε η επίσημη έγκριση των ποικιλιών που ανήκουν στα γένη ή είδη της παραγράφου 2, που είχε δοθεί πριν την 1η Ιανουαρίου 1993 βάσει αρχών ασχέτων από αυτές της οδηγίας 70/458/ΕΟΚ ή βάσει του γεγονότος ότι το υλικό τους κυκλοφορούσε στην αγορά των κρατών αυτών πριν την ημερομηνία αυτή, να λήξει το αργότερο στις 30 Ιουνίου 1998, εκτός αν κατά την ημερομηνία αυτή οι ποικιλίες αυτές έχουν εγκριθεί σύμφωνα με την παράγραφο 1.

4. Οι ποικιλίες που έχουν επίσημα εγκριθεί σύμφωνα με τις παραγράφους 2 ή 3 εγγράφονται στον "κοινό κατάλογο ποικιλιών ειδών κηπευτικών" του άρθρου 17 της οδηγίας 70/458/ΕΟΚ. Το άρθρο 16, παράγραφοι 2 και 3, και τα άρθρα 17, 18 και 19 της οδηγίας αυτής εφαρμόζονται κατ' αναλογίαν.

Η δημοσίευση αυτή εμφαίνει τις εγκεκριμένες σύμφωνα με την παράγραφο 3 ποικιλίες με μια ιδιαίτερη μνεία.»

25 Το άρθρο 14 της οδηγίας 92/33 ορίζει τα εξής:

«1. Το πολλαπλασιαστικό υλικό και τα φυτάρια κηπευτικών που πληρούν τις προδιαγραφές και τους όρους της παρούσας οδηγίας δεν υπόκεινται σε περιορισμούς εμπορίας όσον αφορά τον προμηθευτή, τα φυτοϋγειονομικά θέματα, το περιβάλλον ανάπτυξης και τις λεπτομέρειες επιθεώρησης, εκτός από εκείνους που προβλέπει η παρούσα οδηγία.

2. Η εμπορία του πολλαπλασιαστικού υλικού και των φυταρίων κηπευτικών των οποίων η ποικιλία περιλαμβάνεται στον "Κοινό κατάλογο ποικιλιών ειδών κηπευτικών" δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό ως προς την ποιότητα, πέραν των προβλεπομένων ή αναφερομένων στην παρούσα οδηγία.»

Η εθνική νομοθεσία

26 Τα άρθρα 1 και 2 της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990 ορίζουν τα εξής:

«Άρθρο 1

Υπό την ονομασία ασκαλώνια μπορούν να μεταφερθούν, να φυλαχθούν προς πώληση, να διατεθούν προς πώληση ή να πωληθούν μόνον οι ποικιλίες Allium cepa L. var. ascalonicum που αναπαράγονται με φυτικό πολλαπλασιασμό με βολβούς [...].

Άρθρο 2

Η παρούσα υπουργική απόφαση αφορά τα ασκαλώνια (Allium cepa L. var. ascalonicum) που προορίζονται να παραδοθούν στον καταναλωτή ως έχουν, εξαιρουμένων των πράσινων ασκαλωνίων με ολόκληρα φύλλα, καθώς και των ασκαλωνίων που προορίζονται για μεταποίηση.

Μετά την προετοιμασία και την τελική συσκευασία, τα ασκαλώνια πρέπει να ανταποκρίνονται στους όρους της παρούσας αποφάσεως.»

27 Από το άρθρο L. 214-2 του code de la consommation [κώδικα καταναλωτών] προκύπτει ότι η παράβαση των διατάξεων της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990 διώκεται ως πταίσμα.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

28 Το είδος κηπευτικών που ονομάζεται ασκαλώνιο (allium ascalonicum), το οποίο είναι προϊόν φυτικού πολλαπλασιασμού, ήτοι αναπαράγεται απευθείας με βολβούς, και αποκαλείται «παραδοσιακό ασκαλώνιο», καλλιεργείται κυρίως στη Γαλλία και, ιδίως, στη Βρετάνη και στην κοιλάδα του Λίγηρα.

29 Οι De Groot και Bejo δημιούργησαν δύο ποικιλίες ασκαλωνίων με τις αντίστοιχες ονομασίες «Ambition» και «Matador», χαρακτηριστικό των οποίων είναι ο τρόπος αναπαραγωγής τους που διαφέρει από εκείνον των παραδοσιακών ασκαλωνίων. Συγκεκριμένα, οι δύο αυτές ποικιλίες παράγονται από σπόρο (εγγενής αναπαραγωγή), χωρίς να είναι δυνατή η αναφύτευση (ασκαλώνια σποράς).

30 Το 1993 υποβλήθηκε αίτηση για εγγραφή των ποικιλιών «Ambition» και «Matador» στον ολλανδικό κατάλογο των ποικιλιών κηπευτικών (στο εξής: εθνικός κατάλογος) και οι δύο ποικιλίες υποβλήθηκαν σε δοκιμές, τα αποτελέσματα των οποίων επαληθεύθηκαν από τις συγκριτικές δοκιμές που διεξήγαγε, μεταξύ άλλων, ο αρμόδιος επίσημος ολλανδικός οργανισμός. Δεδομένων των αποτελεσμάτων των δοκιμών αυτών, με απόφαση των αρμόδιων ολλανδικών αρχών, οι δύο αυτές ποικιλίες περιελήφθησαν, στις 29 Ιουνίου 1995, στον εθνικό κατάλογο ως νέες ποικιλίες του είδους allium ascalonicum L. — Ασκαλώνιο.

31 Κατόπιν της εγγραφής αυτής στον εθνικό κατάλογο, το Βασίλειο των Κάτω Χωρών κοινοποίησε στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη τον κατ' αυτόν τον τρόπο τροποποιηθέντα εθνικό κατάλογο, καθώς και στοιχεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά των εν λόγω ποικιλιών.

32 Στις 18 Μαρτίου 1997 η Επιτροπή δημοσίευσε ένα πρώτο συμπλήρωμα της δεκάτης ενάτης πλήρους εκδόσεως του κοινού καταλόγου, το οποίο προσθέτει στον κατάλογο, μεταξύ άλλων, τις ποικιλίες «Ambition» και «Matador» υπό την ονομασία του είδους allium ascalonicum L. (ΕΕ C 87 A, σ. 1). Η εικοστή (ΕΕ 1998, C 130 A, σ. 1), η εικοστή πρώτη (ΕΕ 1999, C 167 A, σ. 1), η εικοστή δεύτερη (ΕΕ 2003, C 308 A, σ. 5) και η εικοστή τρίτη (ΕΕ 2004, C 260 A, σ. 8) πλήρη έκδοση του κοινού καταλόγου δεν επιφέρουν μεταβολές στα στοιχεία που αφορούν τις ποικιλίες «Ambition» και «Matador».

33 Από της εγγραφής τους στον κοινό κατάλογο, τα ασκαλώνια των ποικιλιών «Ambition» και «Matador» παρήχθησαν και διατέθηκαν στο εμπόριο υπό την ονομασία «ασκαλώνια» στην πλειονότητα των κρατών μελών.

34 Από το 1999 οι Groot και Bejo, οι οποίες εμπορεύονται κυρίως ασκαλώνια σποράς ως τελικά προϊόντα, επικέντρωσαν την κύρια δραστηριότητά τους στην εμπορία σπόρων ασκαλωνίων και, ιδίως, των ποικιλιών «Ambition» και «Matador». Στο πλαίσιο αυτό, εξήγαγαν και σπόρους ασκαλωνίων των ποικιλιών αυτών από τις

Κάτω Χώρες στη γαλλική αγορά. Εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη των διατάξεων της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990, οι De Groot και Bejo ανέστειλαν την εξαγωγή σπόρων ασκαλωνίων στη Γαλλία.

35 Το 2000 υποβλήθηκε στην Επιτροπή καταγγελία εκ μέρους των Γάλλων παραγωγών παραδοσιακών ασκαλωνίων σχετικά με την εμπορία ασκαλωνίων σποράς, καταγγελία επί της οποίας το εν λόγω κοινοτικό όργανο δεν έχει ακόμη διατυπώσει την άποψή του. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της δικογραφίας, η καταγγελία αφορά το νομότυπο της εγγραφής στον κοινό κατάλογο, το 1997, των σπόρων ασκαλωνίων που παράγονται από τις ποικιλίες «Ambition» και «Matador».

36 Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, τον Φεβρουάριο του 2001, οι De Groot και Bejo υπέβαλαν στους αρμόδιους υπουργούς αίτηση θεραπείας με την οποία ζήτησαν την κατάργηση της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990, για τον λόγο ότι η απόφαση αυτή εμποδίζει την ελεύθερη εμπορία των προϊόντων τους στη Γαλλία. Παράλληλα, οι δύο εταιρίες υπέβαλαν στην Επιτροπή καταγγελία για την υπουργική αυτή απόφαση, υποστηρίζοντας ότι τα κηπευτικά που παράγονται από τις ποικιλίες «Ambition» και «Matador» μπορούν να διατίθενται ελεύθερα εντός της Κοινότητας, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι έχουν περιληφθεί στον κοινό κατάλογο. Επί της δεύτερης αυτής καταγγελίας , η Επιτροπή δεν έχει ακόμη αποφανθεί.

37 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη γραμματεία του τμήματος ενδίκων διαφορών του Conseil d'État στις 8 Ιουνίου 2001, οι De Groot και Bejo ζήτησαν την ακύρωση της σιωπηρής απορριπτικής αποφάσεως η οποία προκύπτει από το γεγονός ότι οι αρμόδιοι υπουργοί δεν έλαβαν θέση επί της αιτήσεώς τους θεραπείας, με την οποία ζήτησαν την κατάργηση της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990. Κατά τις εν λόγω εταιρίες, η εν λόγω απόφαση είναι αντίθετη προς το άρθρο 28 ΕΚ και προς την οδηγία 70/458. Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, η comité économique agricole régional fruits et légumes de la Région Bretagne [γεωργική οικονομική επιτροπή οπωροκηπευτικών της Περιφέρειας Βρετάνης] (στο εξής: Cerafel) κατέθεσε αίτηση παρεμβάσεως προς στήριξη των αιτημάτων των καθών της κύριας δίκης, η οποία έγινε δεκτή με την απόφαση περί παραπομπής.

38 Το Conseil d'État, εκτιμώντας ότι η απόφανση επί της νομιμότητας της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990 εξαρτάται κατ' ανάγκην από την ερμηνεία των οδηγιών 70/458 και 92/33, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«[Ερωτάται] αν οι συνδυασμένες διατάξεις των οδηγιών 70/458 και 92/33 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι επιτρέπουν να εγγράφονται στον κοινό κατάλογο [...] μόνον οι ποικιλίες ασκαλωνίου που αναπαράγονται χωρίς σπόρους, με φυτικό πολλαπλασιασμό, και, περαιτέρω, αν οι ποικιλίες «Matador» και «Ambition» ενεγράφησαν νομίμως στην ειδική για τα ασκαλώνια κατηγορία του κοινού καταλόγου.»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

39 Πρέπει, εκ προοιμίου, να υπομνησθεί ότι η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990 αφορά τα ασκαλώνια ως τελικό προϊόν προοριζόμενο για πώληση, ενώ οι οδηγίες 70/458 και 92/33 αφορούν την ενδοκοινοτική εμπορία στοιχείων αναπαραγωγής. Συγκεκριμένα, οι εν λόγω οδηγίες αφορούν αντιστοίχως την ενδοκοινοτική εμπορία, αφενός, των αποδεκτών στον κοινό κατάλογο σπόρων κηπευτικών και, αφετέρου, του υλικού πολλαπλασιασμού και των φυταρίων κηπευτικών των οποίων η ποικιλία έχει περιληφθεί στον κοινό κατάλογο, χωρίς κανένα περιορισμό ως προς την ποικιλία τους.

40 Εντούτοις, μολονότι το αντικείμενο των οδηγιών 70/458 και 92/33 δεν ταυτίζεται με εκείνο της εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως, δεν μπορεί εξ αυτού να συναχθεί ότι οι εν λόγω οδηγίες δεν αφορούν τη διαφορά της κύριας δίκης για τον λόγο ότι δεν διέπουν, όπως η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, την εμπορία και την ονομασία του τελικού προϊόντος.

41 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της απαγορεύσεως που επιβάλλει η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990 ως προς την εμπορία, υπό την ονομασία «ασκαλώνια», ασκαλωνίων άλλων πλην των παραδοσιακών, καθώς και των ποινικών κυρώσεων που προβλέπονται σε περίπτωση παραβάσεως των διατάξεων της οδηγίας αυτής, οι επιχειρηματίες του τομέα, ιδίως δε οι γεωργοί και τα οικεία δίκτυα διανομής, δεν θα είχαν κανένα συμφέρον να εισάγουν τους σπόρους ασκαλωνίων εάν, σε μεταγενέστερο στάδιο, ήταν αδύνατη στην πράξη η εμπορία, υπό την ίδια ονομασία, του προϊόντος των σπόρων αυτών.

42 Υπό τις συνθήκες αυτές, με το προδικαστικό του ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν, αφενός, αν η εγγραφή των ποικιλιών ασκαλωνίου «Ambition» και «Matador» στον κοινό κατάλογο ως σπόρων κηπευτικών ήταν σύμφωνη με τις διατάξεις των οδηγιών 70/458 και 92/33 και, αφετέρου, σε συνάρτηση με την απάντηση στο ερώτημα αυτό, αν το κοινοτικό δίκαιο απαγορεύει εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, η οποία επιτρέπει την εμπορία στη Γαλλία, υπό την ονομασία «ασκαλώνια», αποκλειστικά των κηπευτικών που παράγονται με φυτικό πολλαπλασιασμό, και όχι αυτών που παράγονται με σπόρους.

43 Συνεπώς, το Δικαστήριο καλείται, καταρχάς, να αποφανθεί επί της εγγραφής των ποικιλιών ασκαλωνίων ως σπόρων στον κοινό κατάλογο και, εν συνεχεία, επί του ζητήματος αν το κοινοτικό δίκαιο απαγορεύει εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990.

Επί της εγγραφής των ποικιλιών σπόρων ασκαλωνίων στον κοινό κατάλογο

44 Επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το ασκαλώνιο δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των κηπευτικών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458. Συνεπώς, οι διατάξεις της οδηγίας αυτής και μόνον αποκλείουν τη δυνατότητα εγγραφής των ποικιλιών του κηπευτικού αυτού ως σπόρων, όπως ισχύει στην περίπτωση των ποικιλιών «Ambition» και «Matador», στον κοινό κατάλογο.

45 Εντούτοις, το ασκαλώνιο περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 92/33, η οποία αφορά την εμπορία, εντός της Κοινότητας, των φυταρίων κηπευτικών και του πολλαπλασιαστικού υλικού, πλην των σπόρων προς σπορά. Επομένως, οι ποικιλίες «Ambition» και «Matador» του κηπευτικού που ονομάζεται «ασκαλώνιο» δεν μπορούν να εγγραφούν στον κοινό κατάλογο δυνάμει της οδηγίας αυτής καθώς αποτελούν ποικιλίες σπόρων.

46 Πάντως, μολονότι το ασκαλώνιο δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των κηπευτικών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458, είναι γεγονός ότι, στις 29 Ιουνίου 1995, οι αρμόδιες ολλανδικές αρχές περιέλαβαν τις εν λόγω ποικιλίες στον εθνικό κατάλογο ως νέες ποικιλίες σπόρων του είδους allium ascalonicum. Οι εν λόγω αρχές προέβησαν, κατ' εφαρμογή του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 70/458, στην κοινοποίηση του εν λόγω καταλόγου στην Επιτροπή, η οποία δημοσίευσε, στις 18 Μαρτίου 1997, ένα πρώτο συμπλήρωμα της δεκάτης ενάτης πλήρους εκδόσεως του κοινού καταλόγου. Το συμπλήρωμα αυτό προσθέτει, μεταξύ άλλων, τις ποικιλίες «Ambition» και «Matador» στον κοινό κατάλογο, ως σπόρους, υπό την ονομασία του είδους allium ascalonicum.

47 Στο πλαίσιο αυτό, ανακύπτει επομένως το ζήτημα αν οι συνδυασμένες διατάξεις των οδηγιών 70/458 και 92/33 αποκλείουν μια τέτοια εγγραφή.

48 Συναφώς, οι De Groot και Bejo, καθώς και η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν ότι οι συνδυασμένες διατάξεις των οδηγιών 70/458 και 92/33 πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι οι ποικιλίες ασκαλωνίων που αναπαράγονται με σπόρους μπορούν να περιληφθούν στον κοινό κατάλογο. Κατά τους ανωτέρω, η κατάρτιση ενιαίου καταλόγου προϋποθέτει ότι, οσάκις ανακύπτει το ζήτημα της εγγραφής μιας ποικιλίας στον ενιαίο αυτό κατάλογο, θα λαμβάνονται υπόψη και οι δύο κατάλογοι κηπευτικών που περιλαμβάνονται στις εν λόγω οδηγίες.

49 Ειδικότερα, η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζει ότι, μολονότι το ασκαλώνιο δεν αναφέρεται ρητώς ως είδος κηπευτικού στην οδηγία 70/458 και δεδομένου ότι διατάξεις της οδηγίας αυτής πρέπει να αναγιγνώσκονται σε συνδυασμό με εκείνες της οδηγίας 92/33, προκύπτει ότι οι ποικιλίες αυτού του φυτού, οι οποίες παράγονται από σπόρους μπορούν να εγγραφούν στον κοινό κατάλογο. Συγκεκριμένα, σκοπός αυτών των οδηγιών, εκάστη των οποίων πρέπει να θεωρείται συμπληρωματική της άλλης, είναι η κατάρτιση κοινού καταλόγου των ποικιλιών, ανεξαρτήτως των τρόπων αναπαραγωγής τους. Κατά την Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, το επιχείρημα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι ο κατάλογος των ειδών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458 δεν είναι κλειστός.

50 Με τα επιχειρήματά τους, οι εν λόγω εταιρίες και η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών υποστηρίζουν κατ' ουσίαν ότι ο σκοπός καταρτίσεως κοινού καταλόγου επηρεάζει καθοριστικά τα συστήματα εγγραφής των ποικιλιών που καθιερώνουν οι οδηγίες 70/458 και 92/33, και, ως εκ τούτου, οι κατάλογοι κηπευτικών που περιλαμβάνονται στις δύο αυτές οδηγίες αλληλοσυμπληρώνονται. Υπό τις συνθήκες αυτές, προκειμένου να καταστεί δυνατή η εφαρμογή της οδηγίας 70/458 σε κηπευτικό που δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας, αρκεί το κηπευτικό αυτό να περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 92/33.

51 Είναι βεβαίως αληθές ότι υφίσταται ένας μόνο κατάλογος ποικιλιών ειδών κηπευτικών ο οποίος περιλαμβάνει τόσο τις ποικιλίες των οποίων οι σπόροι ανήκουν στα είδη κηπευτικών του καταλόγου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458 όσο και τις ποικιλίες των οποίων τα φυτάρια ή το υλικό πολλαπλασιασμού ανήκουν στα γένη και στα είδη που καλύπτονται από τον κατάλογο του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 92/33.

52 Εντούτοις, από τη διαπίστωση αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι οι δύο αυτοί κατάλογοι αλληλοσυμπληρώνονται και επιτρέπουν να περιληφθούν στον κοινό κατάλογο οι ποικιλίες κηπευτικών, ανεξαρτήτως του ζητήματος αν τα κηπευτικά αυτά περιλαμβάνονται στον κατάλογο της οδηγίας 70/458 ή στον κατάλογο της οδηγίας 92/33.

53 Συναφώς, πρέπει, καταρχάς, να υπομνησθεί ότι εκάστη των οδηγιών 70/458 και 92/33 ορίζει το πεδίο εφαρμογής της. Όπως προκύπτει επίσης από τον τίτλο των οδηγιών αυτών, η πρώτη αφορά την εμπορία, εντός της Κοινότητας, σπόρων κηπευτικών και η δεύτερη, την εμπορία, εντός της Κοινότητας, των φυταρίων κηπευτικών και του πολλαπλασιαστικού υλικού, πλην των σπόρων προς σπορά. Επομένως, βάσει της διατυπώσεως του τίτλου της, η οδηγία 92/33 προορίζεται να καλύψει τα οικονομικά αγαθά που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 70/458.

54 Εν συνεχεία, πρέπει να επισημανθεί ότι από το άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 92/33 προκύπτει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης καθόρισε διαφορετικές συνέπειες αναλόγως της εμφανίσεως του κηπευτικού τόσο στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458 όσο και στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 92/33 ή αποκλειστικώς στον δεύτερο αυτό κατάλογο.

55 Η διάκριση που γίνεται στο άρθρο 9, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 92/33 καταδεικνύει ότι η θέση του κοινοτικού νομοθέτη έναντι του ζητήματος της εγγραφής στον κοινό κατάλογο ποικιλίας κηπευτικού που περιλαμβάνεται στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 92/33 δεν είναι ότι ο κατάλογος της οδηγίας 92/33 και εκείνος του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458 αλληλοσυμπληρώνονται, ανεξαρτήτως των πεδίων εφαρμογής τους.

56 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο κατάλογος των ειδών κηπευτικών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458 δεν είναι κλειστός και, στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 2, παράγραφος 1β, της οδηγίας προβλέπει τη διαδικασία για την προσθήκη άλλων κηπευτικών στον κατάλογο αυτό. Αντίστοιχο μηχανισμό προβλέπει και το άρθρο 22 της οδηγίας 92/33, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 1, παράγραφος 3, της ίδιας οδηγίας.

57 Συνεπώς, το γεγονός ότι εκάστη των δύο οδηγιών προβλέπει διαδικασία η οποία επιτρέπει την τροποποίηση του περιεχομένου των δύο καταλόγων που μνημονεύονται στη σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως αποτελεί σοβαρή ένδειξη ικανή να οδηγήσει στην απόρριψη των επιχειρημάτων που προβάλλουν εν προκειμένω οι De Groot και Bejo, καθώς και η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, ως προς τον αλληλοσυμπληρωματικό χαρακτήρα των εν λόγω καταλόγων.

58 Επιπλέον, όπως προκύπτει από το άρθρο 40 της οδηγίας 70/458, στη Μόνιμη Επιτροπή Σπόρων προς Σπορά και Γεωργικών, Δενδροκηπευτικών και Δασικών Φυτών προς Φύτευση, η οποία γνωμοδοτεί επί της διευρύνσεως του καταλόγου του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της ίδιας οδηγίας, μπορεί να υποβάλουν σχετική πρόταση αντιπρόσωποι των κρατών μελών. Επομένως, η τροποποίηση του περιεχομένου του καταλόγου αυτού μπορεί να γίνει με πρωτοβουλία οποιουδήποτε κράτους μέλους.

59 Επιβάλλεται, συναφώς, η διαπίστωση ότι, παρά τις διαδοχικές τροποποιήσεις του εν λόγω καταλόγου, το ασκαλώνιο δεν περιλήφθηκε ποτέ στα είδη κηπευτικών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της εν λόγω οδηγίας, μολονότι μια τέτοια εγγραφή ήταν προδήλως δυνατή.

60 Υπό αυτές τις συνθήκες, μια ποικιλία σπόρων κηπευτικού, το οποίο δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των κηπευτικών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458, δεν δύναται να περιληφθεί στον κοινό κατάλογο χωρίς να τηρηθούν οι διαδικασίες της εν λόγω οδηγίας.

61 Συναφώς, οι De Groot και Bejo υποστηρίζουν ότι ένα κράτος μέλος δεν δύναται να απαγορεύσει, κατ' εφαρμογή της εθνικής κανονιστικής του ρυθμίσεως, την εμπορία ποικιλίας σπόρου κηπευτικού που περιλαμβάνεται στον κοινό κατάλογο, χωρίς να ακολουθήσει τις ειδικές διαδικασίες που προβλέπει προς τούτο η οικεία κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Κατά τις εν λόγω εταιρίες, εφόσον οι ποικιλίες σπόρων περιληφθούν στον κοινό κατάλογο, δεν δύναται να επιβληθεί εντός της Κοινότητας κανένας περιορισμός εμπορίας ως προς την ποικιλία.

62 Επιπροσθέτως, όπως ισχυρίζονται οι ως άνω εταιρίες αυτές, οι ολλανδικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή και στα κράτη μέλη την εγγραφή των ποικιλιών «Ambition» και «Matador» στον εθνικό κατάλογο, ενώ ο κοινός κατάλογος στον οποίο μνημονεύεται η εγγραφή αυτή δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* στις 18 Μαρτίου 1997. Κατά τις εν λόγω εταιρίες, δεδομένου ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν αμφισβήτησε την εγγραφή αυτή το 1995 ή το 1997, όπως ηδύνατο και σύμφωνα με τις προς τούτο προβλεπόμενες διαδικασίες, δεν δύναται να περιορίσει ή να απαγορεύσει την εμπορία εντός της επικράτειάς της των εν λόγω ποικιλιών με την αιτιολογία ότι η εγγραφή τους στον κοινό κατάλογο είναι παράτυπη.

63 Πρέπει να επισημανθεί ότι μια τέτοια επιχειρηματολογία στηρίζεται σε εσφαλμένη βάση. Συγκεκριμένα, η επιχειρηματολογία αυτή θα ήταν λυσιτελής μόνον αν το επίμαχο κηπευτικό, ήτοι το ασκαλώνιο, περιλαμβανόταν στον κατάλογο των κηπευτικών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458. Στην περίπτωση αυτή και μόνον θα ήταν αναγκαίο να εξετασθεί αν κατά τη διαδικασία εγγραφής στον κοινό κατάλογο τηρήθηκαν οι όροι της οδηγίας αυτής και, συνεπώς, να ακολουθήσει ακύρωση ή ανάκληση της εγγραφής.

64 Μια τέτοια όμως εξέταση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί εν προκειμένω, ακριβώς διότι το ασκαλώνιο δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των ειδών κηπευτικών του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458, επί των οποίων εφαρμόζεται η οδηγία αυτή. Συνεπώς, εν αντιθέσει προς τον ισχυρισμό που προβάλλουν εν προκειμένω οι De Groot και Bejo, η εγγραφή του ασκαλωνίου στον κοινό κατάλογο ως σπόρου δεν μπορούσε να αμφισβητηθεί βάσει των άρθρων 13α, 14 και 35 έως 38 της οδηγίας αυτής.

65 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι η συνδυασμένη ανάγνωση των διατάξεων των οδηγιών 70/458 και 92/33 δεν επιτρέπει να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, ακόμη και αν ένα κηπευτικό δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο του άρθρου 2, παράγραφος 1, τμήμα Α, της οδηγίας 70/458, ποικιλία του κηπευτικού αυτού μπορεί να εγγραφεί στον κοινό κατάλογο ως σπόρος προς σπορά για τον λόγο ότι το εν λόγω κηπευτικό περιλαμβάνεται στον κατάλογο του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας 92/33.

66 Εφόσον το ασκαλώνιο δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο κηπευτικών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 70/458, η εγγραφή, εκ μέρους της Επιτροπής, των ποικιλιών «Ambition» και «Matador» ως σπόρων του κηπευτικού αυτού στον κοινό κατάλογο, μετά την κοινοποίηση σε αυτήν του εθνικού καταλόγου από τις αρμόδιες αρχές του Βασιλείου των Κάτω Χωρών, δεν έγινε σύμφωνα με τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 28 ΕΚ

67 Λαμβανομένης υπόψη της παράτυπης εγγραφής των ποικιλιών «Ambition» και «Matador» ως σπόρων κηπευτικού στον κοινό κατάλογο, η οδηγία 70/458 δεν τυγχάνει εν προκειμένω εφαρμογής και, ως εκ τούτου, παρέλκει η εξέταση του ζητήματος αν η οδηγία αυτή απαγορεύει εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως αυτή της υπουργικής αποφάσεως της 17ης Μαΐου 1990.

68 Υπό τις συνθήκες αυτές, τίθεται το ζήτημα αν η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, η οποία επιτρέπει την εμπορία υπό την ονομασία «ασκαλώνια» αποκλειστικά των παραδοσιακών ασκαλωνιών, είναι αντίθετη προς άλλες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, στις οποίες δεν αναφέρεται το αιτούν δικαστήριο. Ειδικότερα, προκειμένου να παράσχει λυσιτελή απάντηση στο εθνικό δικαστήριο, το Δικαστήριο μπορεί να λάβει υπόψη του κανόνες κοινοτικού δικαίου τους οποίους το εθνικό δικαστήριο δεν αναφέρει στο ερώτημά του (αποφάσεις της 22ας Ιανουαρίου 2004, C-271/01, COPPI, Συλλογή 2004, σ. I-1029, σκέψη 27, και της 12ης Οκτωβρίου 2004, C-60/03, Wolff & Müller, Συλλογή 2004, σ. I-9553, σκέψη 24, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

69 Στο πλαίσιο αυτό, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, οι De Groot και Bejo υποστήριξαν ότι η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990 αντιβαίνει στο άρθρο 28 ΕΚ.

70 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι η ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Συνθήκης ΕΚ, η οποία εκφράζεται με την επιβαλλόμενη από το άρθρο 28 ΕΚ απαγόρευση των ποσοτικών περιορισμών επί των εισαγωγών μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και των μέτρων ισοδυνάμου αποτελέσματος.

71 Η επιβαλλόμενη από το άρθρο 28 ΕΚ απαγόρευση μέτρων αποτελέσματος ισοδύναμου προς περιορισμούς αφορά κάθε κανονιστική ρύθμιση των κρατών μελών δυνάμενη να παρεμβάλει πρόσκομμα, άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, στο ενδοκοινοτικό εμπόριο (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 23ης Σεπτεμβρίου 2003, C-192/01, Επιτροπή κατά Δανίας, Συλλογή 2003, σ. I-9693, σκέψη 39, και της 2ας Δεκεμβρίου 2004, C-41/02, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2004, σ. I-11375, σκέψη 39, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

72 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι μια εθνική κανονιστική ρύθμιση όπως αυτή της υποθέσεως της κύριας δίκης συνιστά εμπόδιο στο ενδοκοινοτικό εμπόριο.

73 Πράγματι, η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, η οποία επιτρέπει κατ' ουσίαν την εμπορία στη Γαλλία υπό την ονομασία «ασκαλώνια» αποκλειστικά των κηπευτικών που είναι προϊόντα φυτικού πολλαπλασιασμού, καθιστά αδύνατη στο εν λόγω κράτος μέλος την εμπορία υπό την ονομασία ασκαλώνια των σπόρων του κηπευτικού αυτού καθώς και των προερχόμενων από τα λοιπά κράτη μέλη προϊόντων του, γεγονός που υποχρεώνει τους παραγωγούς που επιθυμούν να εμπορευθούν τους εν λόγω σπόρους και προϊόντα στη Γαλλία να το πράττουν χρησιμοποιώντας άλλη ονομασία.

74 Η επιβαλλόμενη στους παραγωγούς υποχρέωση να χρησιμοποιούν άγνωστες ονομασίες ή ονομασίες που δεν απολαύουν της ίδιας εκτιμήσεως εκ μέρους του καταναλωτή δύναται να καταστήσει την εμπορία των σχετικών προϊόντων δυσχερέστερη και, κατά συνέπεια, να παρεμβάλει εμπόδια στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 16ης Ιανουαρίου 2003, C-12/00, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2003, σ. I-459, σκέψη 82, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

75 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα εμπόδια στο ενδοκοινοτικό εμπόριο τα οποία απορρέουν από διαφορές των εθνικών διατάξεων μπορούν να επιτρέπονται εφόσον είναι αναγκαία για την ικανοποίηση επιτακτικών αναγκών, αναγόμενων, ιδίως, στην προστασία των καταναλωτών, και εφόσον τα εν λόγω εθνικά μέτρα είναι ανάλογα προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, ο οποίος δεν μπορεί να επιτευχθεί με μέτρα που περιορίζουν λιγότερο τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

76 Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι θεμιτό ένα κράτος μέλος να μεριμνά για τη σωστή ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα προϊόντα που διατίθενται στην αγορά και να τους παρέχει κατ' αυτόν τον τρόπο τη δυνατότητα να επιλέγουν βάσει αυτής της ενημερώσεως. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δύνανται, χάριν της προστασίας των καταναλωτών, να απαιτούν από τους ενδιαφερόμενους την αλλαγή της ονομασίας τροφίμου, όταν ένα προϊόν που παρουσιάζεται υπό ορισμένη ονομασία είναι τόσο διαφορετικό, από πλευράς συνθέσεως ή παρασκευής, από τα εμπορεύματα που είναι εν γένει γνωστά υπό την ίδια αυτή ονομασία εντός της Κοινότητας, ώστε να μη μπορεί να θεωρηθεί ως υπαγόμενο στην ίδια κατηγορία. Αντιθέτως, στην περίπτωση μιας ήσσονος σημασίας διαφοράς, η κατάλληλη επισήμανση αρκεί για να παράσχει στον αγοραστή ή τον καταναλωτή τις αναγκαίες πληροφορίες (βλ., προμνημονευθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ισπανίας, σκέψεις 84 έως 86, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

77 Εν προκειμένω, είναι σαφές ότι οι υφιστάμενες διαφορές μεταξύ των παραδοσιακών ασκαλωνίων και των ασκαλωνίων σποράς ανάγονται κατά βάση στον τρόπο αναπαραγωγής τους. Πράγματι, πλην της διαφοράς αυτής, τα δύο είδη ασκαλωνίων εμφανίζουν σημαντικές ομοιότητες στην εξωτερική τους μορφή. Συνεπώς, ο επιδιωκόμενος από την υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990 σκοπός, ήτοι η προστασία των καταναλωτών, μπορεί να επιτευχθεί με κατάλληλη επισήμανση, η οποία να διευκρινίζει ότι τα εν λόγω ασκαλώνια είναι προϊόν σπόρων και όχι φυτικού πολλαπλασιασμού.

78 Επομένως, μια επισήμανση στην οποία τα σχετικά στοιχεία αναγράφονται κατά τρόπο ουδέτερο και αντικειμενικό, πληροφορώντας τους καταναλωτές ότι τα εξαγόμενα από τις De Groot και Bejo ασκαλώνια είναι ασκαλώνια σποράς, θα αρκούσε για την προσήκουσα πληροφόρησή τους.

79 Υπό τις συνθήκες αυτές, μια υποχρέωση, όπως η επιβαλλόμενη από την υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, περί εμπορίας υπό την ονομασία «ασκαλώνια» αποκλειστικά των ασκαλωνίων που αναπαράγονται με φυτικό πολλαπλασιασμό δεν μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη από πλευράς του άρθρου 28 ΕΚ.

80 Από το σύνολο των ανωτέρω εκτιμήσεων προκύπτει ότι στο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δοθεί η απάντησή ότι:

— η οδηγία 70/458 δεν επιτρέπει την εγγραφή των ποικιλιών «Ambition» και «Matador» στην ειδική για τα ασκαλώνια κατηγορία του κοινού καταλόγου ως ποικιλιών σπόρων·

— το άρθρο 28 ΕΚ απαγορεύει εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, η οποία επιτρέπει την εμπορία υπό την ονομασία «ασκαλώνια» αποκλειστικά των κηπευτικών που παράγονται με φυτικό πολλαπλασιασμό, και όχι των κηπευτικών που είναι προϊόν σπόρων οι οποίοι παράγονται και διατίθενται υπό την ίδια ονομασία στην αγορά άλλων κρατών μελών.

Επί των δικαστικών εξόδων

81 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

— **Η οδηγία 70/458/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 1970, περί εμπορίας σπόρων προς σπορά κηπευτικών, όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 88/380/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 1988, δεν επιτρέπει την εγγραφή των ποικιλιών «Ambition» και «Matador» στην ειδική για τα ασκαλώνια κατηγορία του κοινού καταλόγου ως ποικιλιών σπόρων.**

— **Το άρθρο 28 ΕΚ απαγορεύει εθνική κανονιστική ρύθμιση, όπως η υπουργική απόφαση της 17ης Μαΐου 1990, περί της εμπορίας των ασκαλωνίων, η οποία επιτρέπει την εμπορία υπό την ονομασία «ασκαλώνια» αποκλειστικά των κηπευτικών που παράγονται με φυτικό πολλαπλασιασμό, και όχι των κηπευτικών που είναι προϊόν σπόρων οι οποίοι παράγονται και διατίθενται υπό την ίδια ονομασία στην αγορά άλλων κρατών μελών.**

(υπογραφές)